

Dkt. Jim Spiegel, Falsafa ya Dini, Kipindi cha 15, Majaliwa ya Kimungu

© 2024 Jim Spiegel na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. James Spiegel katika mafundisho yake kuhusu Falsafa ya Dini. Huu ni kipindi cha 15, Majaliwa ya Mungu.

Sawa, toleo linalofuata tutakalozungumzia hapa ni lile la majaliwa ya Mungu. Mafundisho ya majaliwa yanahusu wazo kwamba Mungu anajali au anadhibiti ulimwengu.

Hili linavutia kifalsafa kwa sababu linaibua maswali kadhaa yanayohusiana na uhuru wa binadamu pamoja na tatizo la uovu. Maswali tutakayoyazingatia ni, au ambayo fundisho lolote maalum la majaliwa linalenga kuyashughulikia, udhibiti wa Mungu juu ya ulimwengu ni kamili kiasi gani? Je, Mungu huamua mapema matukio ya wanadamu? Na majaliwa ya Mungu yanaendanaje na uhuru wa binadamu na uwepo wa uovu duniani? Kwa hivyo acha nianze kwa kuelezea kwa ufupi kila moja ya mitazamo mikuu ya majaliwa, nikianza na mtazamo wa Augustinian Calvinist kwamba Mungu huamuru mambo yote yanayotokea. Kwa hivyo, katika mtazamo huu, udhibiti wa Mungu juu ya ulimwengu, ikiwa ni pamoja na maisha ya wanadamu, ni kamili kabisa.

Utoaji wa Maongozi ni makini, kama inavyosemwa wakati mwingine, kudhibiti maelezo yote ya ulimwengu, ikiwa ni pamoja na wanadamu. Ujuzi rahisi wa kimungu ni mtazamo kwamba Mungu anajua tu mambo yote yatakayotokea. Hayapangii mapema.

Kwa hivyo wale wanaotetea ufahamu rahisi wa kimungu hufanya hivyo ili kulinda dhana fulani ya uhuru wa mwanadamu, kama tutakavyoona. Kuna mitazamo tofauti kuhusu uhuru wa mwanadamu inayohusika katika kila moja ya mitazamo hii. Ujuzi wa kati wa kimungu, pia unajulikana kama Molinism, ni mtazamo kwamba Mungu anajua mambo yote ambayo viumbe huru wangepanya, na anaamuru ipasavyo.

Nitaelezea hilo, pamoja na mitazamo hii mingine, kwa undani zaidi tunapoendelea. Na kisha, hatimaye, kuna uungu wazi, ambao ni mtazamo usio wa kawaida wa zamani za hivi karibuni, kwamba Mungu hajui wakati ujao kwa ukamilifu, na anaweza hata kushangaa kwamba mambo fulani yametokea. Na Mungu huchukua hatari katika kuumba wanadamu, bila kujua matokeo ya matukio mengi na chaguo za wanadamu yatakuwa nini.

Kwa hivyo hizo ndizo mitazamo minne ya kawaida. Sasa, nilitaja kwamba kila moja ya mitazamo hii inachukua mtazamo maalum kuhusu uhuru. Kwa hivyo, hebu tufafanue

mitazamo mitatu mikuu ya uhuru wa binadamu, tukianza na Uamuzi Mgumu, ambao ni mtazamo unaothibitisha chanzo cha ulimwengu na kukataa uhuru wa binadamu.

Mtaalamu wa Kuamua kwa Uthabiti anasema kwamba kila athari na kila tukio duniani lina sababu ya kutosha, na hiyo inajumuisha mwanadamu anayefanya chaguo; kila chaguo ambalo mwanadamu hufanya, kulingana na Mtaalamu wa Kuamua kwa Uthabiti, huamuliwa na sababu za awali. Hata kama hajui hili, daima kuna aina fulani ya sababu ya kutosha kwa kila chaguo ambalo mtu hufanya. Na kwa sababu hii, Mtaalamu wa Kuamua kwa Uthabiti anasema wanadamu hawapaswi kuwa huru.

Hatuko huru, na hatuna jukumu la kimaadili. Mliberali huchukua, kwa namna fulani, mtazamo tofauti. Mliberali anathibitisha uhuru wa binadamu, lakini kufanya hivyo anakataa chanzo cha ulimwengu wote, akisema kwamba utashi wa mwanadamu ni ubaguzi kwa sheria hii ya uamuzi wa chanzo.

Na kisha, mtazamo wa Upatanishi, kama jina linavyopendekeza, unasisitiza kwamba uhuru wa binadamu na usababishi wa ulimwengu wote vinaendana kimantiki. Chaguzi zote za binadamu lazima zisababishwe. Wanakubaliana na Mtaalamu wa Uamuzi Mgumu kuhusu jambo hilo.

Lakini hata hivyo, wanadamu wanafurahia uhuru mkubwa mradi tu sababu za uchaguzi wetu ziko ndani yetu. Chaguo ninalofanya ni matokeo ya hali yangu ya kisaikolojia ya haraka, matamania niliyo nayo, na nia nilizonazo. Mradi tu silazimishwi kutoka nje, mikono yangu haifungwi, sifungwi chumbani, ninaweza kutenda kulingana na chaguo langu, na hilo hunihakikishia uhuru wangu, kulingana na Mpatanishi.

Wakati mwingine, mtazamo huu hujulikana kama Uamuzi Mlaini. Linapokuja suala la mwelekeo wa Kikristo kuhusu suala hili la mitazamo kuhusu uhuru, nadhani ni salama kusema kwamba mojawapo ya mitazamo hii mitatu ambayo Mkristo anapaswa kuepuka ni Uamuzi Mgumu, na hiyo ni kwa sababu ni wazi katika Maandiko kwamba wanadamu wanawajibika kimaadili, kwa hivyo lazima kuwe na hisia fulani muhimu ya uhuru hapo ili kueleza hilo, na hilo lingepingana na Uamuzi Mgumu. Kwa hivyo, kwa Mkristo, chaguo zetu zinatokana na aina fulani ya Uliberali, aina fulani ya Utangamano.

Mojawapo ya mitazamo hiyo miwili, kama tutakavyoona kwa mitazamo hii tofauti kuhusu Providence, ni kwamba mingi yake imejengwa juu ya imani ya Uhuru, ikichagua mtazamo wa Uhuru wa Uhuru wa Binadamu. Mojawapo ni Upatanishi, ambao ni mtazamo wa Ukalvini wa Augustin. Wakalvini ni Wapatanishi linapokuja suala la uhuru wa binadamu.

Kwa hivyo, hebu tuzungumzie kidogo kuhusu kila moja ya mitazamo hii kuhusu Utoaji wa Mungu na tufafanue mawazo haya kidogo, tukianza na Uaminifu Huria, mtazamo ambao pia umejulikana kama Uaminifu Huria. Umetetewa na watu kama David Bassinger, Clark Pinnock, John Sanders, na William Hasker. Hao walikuwa waandishi wanne kati ya watano walioandika kitabu mwanzoni mwa miaka ya 90 kiitwacho *The Openness of God*, na ambacho kiliamsha shauku kubwa katika majadiliano ya kitaaluma kuhusu hili.

Ilizingatiwa kama mtazamo mpya wa Maongozi ya Kimungu ambao, kwa kweli, haukuwa mpya. Kulikuwa na matoleo ya hili katika Theolojia ya Ukombozi, Theolojia ya Wanawake, na Theolojia ya Mchakato mapema katika karne ya 20. Lakini Uaminifu Huria ulikuwa wa kipekee, angalau kwa kadiri wafuasi wa mtazamo huu walikuwa waumini waliokiri katika mamlaka kamili ya Maandiko, na hata walisisitiza kwamba Maandiko hayana makosa.

Kwa hivyo, wana mtazamo wa juu wa Maandiko katika visa vingi. Kwa hivyo swali ni, je, hili linaweza kulinganishwa na Maandiko, mtazamo huu? Naam, mtazamo ni upi? Waamini Mungu Wazi, kama nilivyosema, wanaamini kwamba Mungu huchukua hatari katika uumbaji. Wanakataa kwamba Mungu ana ujuzi kamili wa mambo ya mbeleni.

Hajui yote kuhusu wakati ujao. Wangesema kwamba wakati ujao hauwezi kujulikana hata na kiumbe mkamilifu, yaani, Mungu. Wanapendekeza wazo hili kwamba Mungu hana ujuzi kamili wa kiungu kwa sababu wanajali kulinda na kuhifadhi mtazamo wa uhuru wa binadamu na pia husaidia kutatua tatizo la uovu na kujaribu kulinganisha uhalisia wa mateso mabaya sana katika ulimwengu huu na uhalisia wa Mungu.

Kwa hivyo, Mtaalamu Huria anaomba uhuru wa binadamu wa uhuru kujaribu kushughulikia matatizo haya. Wanasema kwamba ikiwa wanadamu wako huru kweli kwa maana hii, uhuru wa uhuru, basi hata Mungu hawezi kujua mapema kile tutakachochagua. Hili ni jambo ambalo hata Mungu mwenye ujuzi wote hawezi kupata, yaani, ujuzi wa kile kiumbe huru wa uhuru atachagua katika siku zijazo.

Na uovu ni matokeo ya matumizi mabaya yetu ya uhuru wa uhuru. Kwa hivyo hayo yote ni juu yetu. Mungu hana jukumu la mambo yoyote mabaya ambayo wanadamu hufanya.

Kwa hivyo ndivyo Mtaalamu Huria anavyoshughulikia tatizo la uovu. Ni rahisi sana. Wataalamu Huria kama William Hasker na David Bassinger wametoa hoja nzito zinazolenga kuonyesha kwamba uhuru wa uhuru hauendani na ufahamu kamili wa Mungu.

Kwa hivyo, hapa kuna mantiki ya msingi ya dai hilo: uhuru wa binadamu unahusisha nguvu ya uchaguzi kinyume. Kwamba linapokuja suala la wakati wa kuchagua ikiwa

nitachagua keki ya chokoleti badala ya pudding ya mkate, na nilifanya hivyo kwa uhuru, hiyo ina maana kwamba ikiwa ungeirudisha nyuma na kuniweka katika hali hiyo hiyo, kwa kweli nilikuwa na uwezo wa kufanya chaguo kinyume na kukubaliana na pudding ya mkate. Masharti yote yaleyale ya sababu yangeweza kupatikana wakati huo wa chaguo, na bado nilikuwa na uwezo wa kwenda njia moja au nyingine.

Ningeweza kufanya chaguo lolote kati ya aina mbalimbali. Hiyo ndiyo nguvu ya chaguo kinyume. Naam, ufahamu kamili wa Mungu wa kitendo kilichochaguliwa unamaanisha kwamba kitendo hicho hakiwezi kuwa vinginevyo.

Ikiwa Mungu anajua kwamba nitachagua keki ya chokoleti, basi wakati wa kuchagua unapofika, siwezi kuchagua pudding ya mkate, sivyo? Kwa sababu siwezi kufanya maarifa ya Mungu ya dhahiri kuwa makosa. Ikiwa Mungu anajua kweli kwamba itatokea, basi haiwezi kuwa vinginevyo. Kwa hivyo, ufahamu kamili wa kimungu unamaanisha kwamba hakuna nguvu ya uchaguzi kinyume.

Kwa kweli nitachagua keki ya chokoleti. Siwezi kuchagua pudding ya mkate ikiwa Mungu anajua mapema kwamba nitachagua keki. Ujuzi kamili wa kimungu unamaanisha kwamba hakuna uhuru halisi wa kuchagua kitu fulani, na hilo linatumika kwa matendo yote ya kibinadamu.

Kwa hivyo, wanadamu hawana uhuru wowote waliopewa ujuzi kamili wa kiungu. Sasa, taarifa hii yote imejengwa juu ya mtazamo wa uhuru wa binadamu, ambayo ni, unajua, mtazamo tulionao ni aina ya nguvu ya uchaguzi kinyume, na utashi haujaamuliwa kikamilifu. Lakini kutokana na dhana ya uhuru wa uhuru, Wafuasi wa dini Huria wanaweza kutoa hoja hii dhidi ya ujuzi kamili wa kiungu.

Wanatoa hoja zaidi kuhusu fundisho hili la ufahamu kamili wa kimungu. Kama Mungu alijua mapema kwamba X ingetokea, basi X tayari imehakikishwa kuwa kweli. Kwa hivyo, ni aina gani ya kazi ya Mungu iliyobaki kufanya ikiwa tayari anajua kitakachotokea? Kwa kweli, inaonekana kumfunga Mungu kulingana na matendo yake ya baadaye.

Ikiwa anajua katika siku zijazo atafanya jambo fulani, basi lazima alifanye, na hawezi kufanya vinginevyo. Inaonekana kuondoa hata uhuru wa kimungu. Zaidi ya hayo, ufahamu kamili wa kimungu, Waamini Mungu Wazi wakati mwingine watagundua kwamba huondoa hisia za kimungu.

Hisia halisi za kimungu zinawezekana tu ikiwa Mungu hajui matokeo yote mapema. Wangesema Mungu hajui matokeo yote mapema. Lazima asijue matokeo yote kwa sababu wanadamu wana uhuru wa kuchagua, na ndiyo maana anaweza kushangazwa, kukatishwa tamaa, au kukasirika kweli.

Hisia yoyote au mwikio wowote wa kihisia alionao kwa kitendo cha mwanadamu unaonyesha ukweli kwamba hakujua kitakachotokea au kile ambacho mtu fulani angefanya kabla ya kukifanya. William Hasker alifafanua fundisho hili la ujuzi wa kimungu kutoka kwa mtazamo wazi wa kimungu. Anafanya ulinganisho kati ya ujuzi wa kimungu na uwezo wa kimungu, kama inavyofafanuliwa kwa kawaida.

Kwa hivyo, uweza ni ufafanuzi wa kawaida wa uweza, tukirudi nyuma angalau kama Thomas Aquinas, ni kwamba Mungu anaweza kufanya chochote kinachowezekana kimantiki na kinachoendana na ukamilifu. Ujuzi wote, Hasker anasema, unaweza kufafanuliwa kwa njia inayofanana na hiyo, kwamba Mungu anajua kila kitu kinachoweza kujulikana, lakini, kama asemavyo, haiwezekani kimantiki kwa Mungu kuwa na ufahamu wa vitendo vya kiumbe ambavyo ni huru kweli. Kwa hivyo, kwa mtazamo wa kimantiki, Mungu hawezi kujua kila kitu ambacho utafanya kesho kwa sababu haiwezekani kimantiki kwa kiumbe chochote kujua hilo kwa sababu tuna uhuru wa kuchagua.

Huo ndio mtazamo wa Hasker, na huo unawakilisha Wafuasi wa Dini ya Open theists vizuri, kwa ujumla kama kundi. Kwa hivyo, kwa kuwa Mungu hana ujuzi kamili wa mambo ya awali, Wafuasi wa Dini ya Open theists wanasisitiza kwamba Mungu huchukua hatari za kweli katika kuwaumba wanadamu. Hakujua mapema jinsi mambo yatakavyokuwa.

Hakujua kwa uhakika kwamba wanadamu wangeanguka dhambini, na hakujua mapema jinsi mwanadamu yeyote angeitikia ofa yake ya wokovu kwa neema kupitia imani. Na kwamba Mungu anaweza kushangazwa, kukatishwa tamaa, hata kukosea katika imani, matumaini, na matarajio yake kuhusu wakati ujao. Na hili ni wazi lina utata, mara tu unapoanza kuzungumza kuhusu Mungu kufanya makosa, unaingia katika eneo fulani lililokatazwa, matatizo makubwa ya kitheolojia.

Lakini Wafuasi wa Uwazi, angalau katika visa vingi, hubaki imara katika imani hii. William Hasker ana mbinu tatu za unabii wa utabiri ambazo nadhani ni bunifu sana. Hili ni swali ambalo hujitokeza kiasili wakati wa kufikiria kuhusu Ufuasi wa Uwazi na wazo kwamba Mungu anaweza kukosea kuhusu wakati ujao na hajui wakati ujao; limefichwa kwake, na kwamba, unajua, kuna mambo fulani tu ambayo hawezi kujua kwa sababu ya uhuru wa hiari.

Inakuwaje basi kwamba anaweza kutoa unabii wa utabiri mamia, hata maelfu ya miaka katika siku zijazo ambao unageuka kuwa sahihi kabisa? Kwa hivyo, Hasker anasema tunahitaji kuugawanya katika aina tofauti za unabii. Kuna unabii wa masharti, anasema, ule ambao unategemea matendo ya wanadamu. Ukifanya X, nitafanya Y. Kwa hivyo, kuna unabii wa masharti.

Kuna utabiri unaotegemea mitindo na mielekeo iliyopo. Kwa hivyo anaweza kutoa utabiri unaotegemea hilo. Na kisha kuna matangazo ya kile ambacho Mungu mwenyewe anakusudia kuleta.

Anaweza kuhakikisha kwamba mambo hayo yanatokea. Kwa hivyo, inategemea unabii fulani. Ikiwa tunaona kuwa haiwezekani au ya kushangaza kwamba angetabiri, tuseme, kwamba Masihi angezaliwa katika wakati na mahali fulani, ni kwa sababu Mungu alihakikisha kwamba hilo lingetokea.

Hakufanya hivyo tu, hilo ni moja ya mambo ambayo hakuyaacha yaende yenyewe. Aliingilia kati ili kuhakikisha hilo litatokea. Hivi ndivyo ningesema kuhusu uainishaji huu wa unabii unaofanywa mara tatu na Hasker. Nadhani kwamba kategoria hizo za kwanza na tatu zinaeleweka, hakika anapozungumzia unabii wenye masharti na matangazo ya kile ambacho Mungu anakusudia kufanya, bila shaka.

Tunahitaji kukubali hilo. Ni kundi hilo la pili ambalo nadhani ni tatizo. Ikiwa wanadamu wana uhuru wa uhuru, basi mitindo na mielekeo iliyopo haitoshi hata kwa kiumbe mwenye ufahamu wote, angalau kwa mtazamo wa wazi wa Mungu, kutabiri kwa uhakika wakati ujao, hasa mamia ya miaka ijayo.

Hilo halitafanya kazi. Na katika visa vingi hivyo, unajua, si unabii wenye masharti. Kwa hivyo, ikiwa kundi la pili halitafanya kazi na si unabii wenye masharti, basi lazima zote ziwe mifano ya kile ambacho Mungu mwenyewe anakusudia kufanya.

Lakini sasa una mwingiliano mwingi wa kimungu na uhuru wa binadamu na uhuru wa uhuru kiasi kwamba hilo linaonekana kuharibu kile ambacho waumini wazi wanataka, ambacho ni kuhifadhi uhuru wa uhuru wa binadamu. Una Mungu ambaye ni mwingilivu hivyo, akihakikisha kwamba mambo yanaenda vizuri. Ili unabii huu wote utimie, kuna mwingiliano mwingi na uhuru wa binadamu.

Kwa hivyo, nadhani, kwa mtazamo wa kwanza, uchambuzi huu unaweza kuonekana kuwa wa kushawishi, lakini unaishia kuwa tatizo kubwa kutokana na kujitolea kwa mreno wa wazi kwa uhuru wa mreno wa wazi. Tatizo jingine: Mungu anawezaje kuhakikisha kwamba mipango yake ya historia itatimizwa, tena, kutokana na uhuru wa mreno wa wazi? Hasker anasema kwamba Mungu ni mbunifu sana na anaweza kurekebisha mpango wake kulingana na majibu yote ya wanadamu ili kufikia malengo yake. Kwa hivyo, hiyo ni mreno wa wazi wa Mungu na baadhi ya mawazo na dhana ambazo zimetengenezwa hapo na baadhi ya warengo wa wazi wa Mungu, pamoja na baadhi ya matatizo na mtazamo huo.

Jambo muhimu zaidi ambalo, tena, ni pendekezo kwamba wakati mwingine Mungu hukosea katika maoni yake, wazo tu kwamba Mungu hajui wakati ujao kabisa. Inaonekana ni jambo la kigeni kwa picha ya kibiblia ya Mungu, angalau katika usomaji

wangu wa Maandiko. Hata hivyo, watetezi wa maoni yote matatu kuhusu majaliwa wangukuwa wakosoaji wakubwa wa uwazi wa Mungu.

Kwa hivyo, hebu tuzungumzie mitazamo mingine kuhusu majaliwa, ambayo yote ningesema ni chaguzi za kawaida kwa Mkristo mwenye mtazamo wa juu wa Maandiko. Mojawapo ya haya ni maarifa rahisi ya kiungu, na mtetezi mkuu wa mtazamo huu ni David Hunt. Hunt anatetea maarifa rahisi ya kiungu dhidi ya ukosoaji kutoka kwa waumini walio wazi kwamba fundisho la maarifa kamili ya kiungu halitoi faida zozote za majaliwa.

Je, Mungu mwenye ujuzi kamili wa kiungu angekuwa mkuu kuliko Mungu bila huo? Hunt anasema ndiyo, na anajenga aina ya jaribio la mawazo ambapo hebu tuache E iwakilishe tukio, ujuzi wa Mungu kuhusu E, na kisha kitendo cha Mungu na lengo la Mungu vyote ni vipengele vinavyohusika katika jaribio hili la mawazo. Hunt anaelewa ujuzi rahisi wa kiungu kwa maana kwamba Mungu anaweza kuona, kama ilivyo, kile kilicho mbali kwa muda katika kitu kama vile tunavyoweza kuona kile kilicho mbali kwa anga. Kwa hivyo, kulingana na Hunt, K ya E, au ujuzi wa Mungu kuhusu E, unategemea E kwa maelezo. Anauita mtazamo huu kuwa kamili, ujuzi rahisi wa kimbele kwa sababu Mungu huchukua mustakabali mzima mara moja.

Hii ni tofauti na kile anachokiita ufahamu rahisi wa awali ambapo, unajua, Mungu angekuwa akipata, au ujuzi wake wa wakati ujao ungeongezeka kwa hatua. Kwa ufahamu kamili rahisi wa awali, Mungu anajua yote mara moja. Huo ndio mtazamo wa Hunt.

Kwa hivyo, Hunt anafikiria mchezo wa karatasi-mkasi kati ya Mungu na Shetani ili kuonyesha jinsi Mungu anavyotumia maarifa kamili rahisi ya awali ili kufikia lengo, katika hali hii, kushinda mchezo. Tunatumaini, hili si wazo la kipuuzi sana, lakini linaonyesha anachokielewa. Mungu anajua mapema kile Shetani atachagua, na Mungu hutumia hili kufanya uamuzi wake mwenyewe wa kushinda.

Kwa hivyo, hivi ndivyo ufahamu rahisi wa Mungu unavyofaa katika hali fulani. Mchezo huo wa karatasi ya mkasi na Shetani unaweza kuwakilisha hali yoyote ya kibinadamu. John Sanders anasema kwamba mtazamo wa Hunt ni tatizo kwa sababu unamaanisha kwamba Mungu hawezi kuzuia jambo kutokea, ambalo anajua litatokea.

Ikiwa Mungu anajua mapema kwamba nitapata ajali ya gari kesho, basi kwa sababu anajua, hawezi kuizuia. Na hakika, maombi yoyote ya usalama wangu katika suala hilo hayatakuwa na maana kwa sababu Mungu amefungwa na ujuzi wake wa hali ya juu kuhusu tukio hilo. Hunt anajibu kwa kubainisha kwamba kuzuia sio aina pekee ya shughuli ya Mungu.

Kuna kinga ambayo Mungu anaweza kutumia ufahamu wake kamili na rahisi wa mbele, yaani kumzuia Shetani kushinda mchezo huo wa mkasi wa karatasi mwamba. Hata hivyo, Hunt anaonekana kukosa lengo la ukosoaji wa Sanders, angalau, kwa kuwa ufahamu kamili rahisi wa mbele hauonekani kuondoa nguvu ya uchaguzi kinyume. Samahani. Inaondoa nguvu ya uchaguzi kinyume linapokuja suala la matendo ya Mungu katika siku zijazo.

Hilo ndilo jambo nililokuwa nikizungumzia hapo awali. Hii ndiyo sababu Sanders anasema kwamba kwa maoni ya Hunt, Mungu angejua atakachofanya kabla hajaamua, na Mungu hangeweza kupanga, kutabiri, au kuamua kuhusu matendo yake mwenyewe katika kesi fulani. Ikiwa anajua mapema atakachofanya, basi hana sababu ya kufikiria au kupanga.

Anafanya tu, wakati unapofika, kile alichojua mapema kwamba angefanya. Na hilo linaonekana kuondoa mantiki fulani ya kimungu au mawazo, ambayo yanaonekana kuwa kinyume na mantiki. Kwa hivyo, kuna matatizo na mtazamo huu pia, mtazamo rahisi wa kimungu wa kujua mapema.

Kwa kushangaza, jinsi inavyozuia uhuru wa kimungu, hata kama inaonekana kulinda uhuru wa uhuru wa binadamu, inaonekana kumfunga Mungu pingu. Mtazamo wa tatu, maarifa ya kati ya kimungu, pia unajulikana kama Molinism, ulibuniwa katika karne ya 16 na kuhani wa Jesuit, mwanatheolojia wa Jesuit Louis de Molina. Ndiyo maana inaitwa Molinism.

Craig anaanza mjadala wake kuhusu suala hili mara nyingi kwa kuzingatia swali ambalo Ebenezer Scrooge anauliza mojawapo ya roho zinazomtembelea katika A Christmas Carol. Nadhani ni roho ya mustakabali wa Krismasi. Na Scrooge anataka kujua, unajua, je, matukio haya yatatimia au yanaweza kutimia? Linalohusiana sana na wazo hilo la nguvu au inaweza ni wazo la kile ambacho kingetokea kutokana na hali fulani ambazo zinaweza kupatikana.

Hapo ndipo Molina anapozingatia wazo la kinachoitwa maarifa ya kati, maarifa ya Mungu kuhusu kile ambacho kingekuwa. Sio tu kile kitakachokuwa, si tu kile ambacho kingekuwa au kile ambacho kingekuwa, bali kile ambacho kingekuwa hali kutokana na masharti fulani. Hizi ni masharti yasiyo ya kweli ambayo yapo kati ya kile ambacho kingekuwa na kile ambacho kingekuwa hali.

Zinatoa ufunguo wa kutatua mafumbo ya majaliwa, kulingana na watu kama William Lane Craig. Hapa kuna mifano ya masharti yasiyo halisi. Kama ningekuwa tajiri, ningenuua Mercedes Benz.

Hilo si kweli kabisa, lakini nadhani labda ni kweli kwa William Lane Craig. Si kweli kwangu mimi. Kama Goldwater angekuwa rais, basi Marekani ingekuwa imeshinda Vita vya Vietnam. Ni kinyume cha ukweli.

Ukimuomba afanye mapenzi, atasema ndiyo. Hayo yote ni masharti yasiyo ya kweli. Mambo yaliyotangulia si ya kweli.

Mimi si tajiri, Goldwater hakuwahi kuwa rais, na katika hali hii, mtu huyo hajamtaka msichana huyo aondoke. Lakini kama mambo hayo yangetokea, kama yangetokea, wazo ni kwamba mambo haya mengine yangefuata. Hiyo ni aina ya masharti yasiyo na ukweli, na ujuzi wa mambo kama hayo ungekuwa aina ya ujuzi wa kati.

Inahusiana na mpangilio wa kimantiki wa amri za uumbaji za Mungu. Kwa hivyo, Molina anabainisha kuwa Mungu ana aina hizi mbili za maarifa: maarifa ya asili na maarifa ya bure. Maarifa ya asili ni maarifa ya Mungu ya ukweli wote muhimu, ikiwa ni pamoja na ulimwengu wote unaowezekana ambao angeweza kuumba.

Ana maarifa hayo, na ana maarifa huru, na hayo ni maarifa yake ya ukweli wote unaoweza kutegemewa kuhusu ulimwengu halisi, ikiwa ni pamoja na yaliyopita, yaliyopo, na yajayo. Ana aina hiyo ya maarifa, lakini pia ana kitu kinachoangukia kati ya hayo mawili. Molina anapendekeza kwamba maarifa ya asili ya Mungu yanatangulia amri zake zozote, na maarifa yake huru yanatokana na amri zake.

Ana ujuzi kabla ya amri za Mungu na kisha ujuzi ambao Mungu anao kutokana na amri zake. Ujuzi wake wa ukweli usio wa kweli upo kati ya mambo hayo mawili. Upo kati ya ujuzi wake wa asili na ujuzi wake wa bure, na ndiyo maana unaitwa ujuzi wa kati.

Ni ufahamu wa Mungu kuhusu kile ambacho viumbe huru wapenda uhuru wangepanya katika hali mbalimbali. Kwa hivyo, kuhusu kumkana Kristo kwa Petro, Mungu alijua kile ambacho Petro angefanya atakapokabiliwa na jaribu hili, na Mungu aliamuru ulimwengu ambao Petro angekabiliwa nao. Ndiyo maana Yesu alijua kwamba angemkana.

Alikuwa na ufahamu huo wa kati. Lakini Mungu hakuamuru chaguo halisi la Petro la kumkana Kristo. Kwa hivyo, hilo linaunda kizuizi kati ya Mungu na uovu.

Mungu anaweza kuamuru ulimwengu ambamo ana maarifa haya yote ya kati bila kuamuru maovu halisi katika ulimwengu huo. Je, hilo linafaa kweli ni suala la kumzuia Mungu kuwajibika kwa kuzuia au kukiuka uhuru wa binadamu au kwa kutokea kwa uovu? Craig anaendelea kukosoa maoni mbadala kuhusu maongozi kuhusu mtazamo wa Wakalvini wa Augustine.

Anasema kwamba anaonekana kumfanya Mungu kuwa mwanzilishi wa uovu kwa kuweka utabiri wa Mungu wa vitu vyote kabla ya utabiri wake. Ujuzi huo rahisi wa kimungu ni tatizo kwa sababu unapunguza utabiri wa kimungu kwa kuwa wakati ujao

hauwezi kubadilishwa. Ikiwa Mungu anajua, basi amri zake hazina chochote cha kutimiza.

Hilo ni jambo ambalo mwamini Mungu aliye wazi alilitoa dhidi ya ufahamu rahisi wa kiungu. Na kisha, kuhusu mtazamo wa mwamini Mungu aliye wazi, Craig anasema hilo si la kibiblia kabisa. Wafuasi wa mitazamo mingine ya kawaida wangekubaliana kwa dhati na Craig kuhusu jambo hilo.

Kwa hivyo, je, maarifa ya kati ya kimungu ni mtazamo wa kuridhisha? Kuna pingamizi fulani ambazo zimekuwa zikitolewa mara kwa mara katika ukosoaji wa maarifa ya kati ya kimungu, lakini muhimu zaidi kati ya hizo ni kitu kinachoitwa pingamizi la msingi. Na tatizo hilo ni hili: kutokana na mtazamo wa uhuru wa uhuru, Mungu hawezi kujua ni viumbe gani huru watachagua au wangechagua nini katika hali mbalimbali kwa sababu hakuna kitu kilichopo cha kuwafanya wawe wa kweli au wa kuthibitisha ukweli wao. Mungu anaweza kujua kwa msingi gani kwamba Petro atamkana Kristo ikiwa yuko katika hali hiyo? Huo ndio pingamizi la msingi.

Sasa, Craig anajibu kwa kudai kwamba pingamizi la msingi linadhania kile anachokiita nadharia ya mtengeneza ukweli, ambayo inasema kwamba kwa ukweli wowote, lazima kuwe na kitu kinachosababisha kuwa kweli. Hata hivyo, kulingana na Craig, uhusiano kati ya pendekezo na ukweli wake si uhusiano wa kisababishi. Je, hilo linashinda tatizo hili kweli ndilo swali?

Je, hilo ni jibu la kutosha kwa pingamizi la msingi? Sidhani kama mpingaji wa msingi lazima afikirie nadharia ya mtengeneza ukweli. Toleo lolote la nadharia ya ulinganifu wa ukweli litafanya pingamizi la msingi lifanye kazi. Swali ambalo nadhani linaweza kuulizwa hivi: Ukweli usio wa kweli katika maarifa ya kati ya kimungu unahusiana na nini hasa? Hilo linahitaji jibu.

Kuhusiana na hili ni tatizo jingine. Labda ni sehemu tu ya tatizo hili la msingi. Inaonekana kwangu kwamba Umolinism hudhani, kwa njia fiche sana, aina ya uamuzi, aina ya uamuzi ambao Umolinism haitaki kukubali.

Kwa sababu ya wazo hili lote la jinsi ingekuwa hivyo, unapochambua hilo, nadhani unachopata kimsingi ni kama ni lazima. Kusema kwamba Petro angemkana Kristo katika hali fulani na fulani kunamaanisha kwamba ikiwa amewekwa katika hali fulani, basi atafanya hivi na hivi. Ikiwa amewekwa katika hali ambayo amejaribiwa kumkana Kristo, basi atafanya hivyo.

Lazima afanye hivyo kama jambo la lazima. Ikiwa hili linajulikana na Mungu, ni tatizo lile lile linalokabiliwa na ujuzi rahisi wa kiungu. Anachojua Mungu, iwe ni kwa upande wa ujuzi rahisi wa kiungu au ujuzi wa kati wa kiungu, ikiwa anajua itakuwa hivyo au itakuwa hivyo, basi kutokana na hali, lazima kifuate kwa sababu Mungu anajua.

Kwa hivyo, kuna aina ya kipengele cha uhakika katika hili ambacho Craig angekataa, bila shaka, na Wamolini wengine wanakataa, lakini nadhani kipo kweli, na ni tatizo la maarifa ya kati ya kimungu. Mwishowe, kuna mtazamo wa Wakalvini wa Augustin, ambao unasema kwamba Mungu hakuchukua hatari yoyote katika kuumba ulimwengu na kuumba wanadamu na kwamba Mungu alipanga mapema matukio yote ya asili katika historia ya mwanadamu. Kama ilivyosemwa katika Ukiri wa Imani wa Westminster, baadhi ya watetezi wa mtazamo huu ni pamoja na Paul Helm, Steve Cowen, na mimi mwenyewe.

Ninatetea mtazamo huu katika kitabu nilichoandika kinachoitwa *The Benefits of Providence*. Lakini pia kuna matatizo na mtazamo huu. Kuna matatizo na mitazamo hii yote minne, na tatizo na mtazamo wa Augustinian Calvinist ni kwamba unamaanisha kwamba wanadamu hawana uhuru wa uhuru na, kwa hivyo, hawawajibiki kimaadili.

Hilo lingekuwa tatizo kubwa kwa mtazamo huu, na nadhani lingekuwa baya sana ikiwa ndivyo ilivyo. Lakini ingawa ni kweli kwamba mtazamo wa Wakalvini wa Augustine hauendani na mtazamo wa uhuru wa uhuru, bado unaendana na mtazamo wa uhuru unaowezekana na wenye mantiki, na huo ndio mtazamo wa utangamano kama tulivyozungumzia. Huo ndio uhuru wa kutenda au kutotenda kulingana na chaguo lako.

Hata kama chaguo za mtu zinaamuliwa na hali yake ya kisaikolojia na nia na matamano yake yenye nguvu zaidi, mtu bado yuko huru ikiwa anaweza kutenda kulingana na chaguo lake. Kwa hivyo, inaweka eneo la uhuru mahali tofauti na mtazamo wa uhuru. Mtazamo wa uhuru unasema kwamba uhuru unahusiana na utashi kutoamuliwa kikamilifu kwa sababu.

Mtaalamu wa utangamano anasema hapana; uhuru unahusiana na uwezo fulani wa kutenda kulingana na chaguzi ambazo mtu hufanya, ingawa chaguo za mtu zimeamuliwa. Baadhi ya nguvu za utangamano ni pamoja na kwamba huepuka tatizo la kutofautiana kuhusu ujuzi kamili wa Mungu, ambao tulizungumzia, na uhuru wa uhuru. Utangamano pia unaendana na lugha ya kawaida na jinsi tunavyotambua sababu za chaguo zetu.

Ikiwa mtu atasema, vema, kwa nini ulichagua hivyo? Ni nadra, mtu atasema, sijui. Karibu kila mara, mtu anaweza kutambua sababu za chaguo lake mwenyewe, na kwa kufanya hivyo, hawanyimi uhuru wake mwenyewe. Kwa kweli, wangesema, hii ndiyo sababu ilikuwa chaguo huru kwa sababu nililichagua kwa sababu ya hili na hili na hili.

Hilo linaonyesha kuwa ulikuwa chaguo la busara, na chaguo la busara ni chaguo huru. Utangamano pia unaeleza vyema uhuru na uhakika wa utii mbinguni. Tunawezaje kuelewa kuwa huru kwetu mbinguni na kwamba tutamtii Mungu kila mara milele na milele ikiwa Mungu haamui hilo au hahakikishi kwamba hatutatenda dhambi kamwe.

Kwa mtazamo wa mtu anayependa uhuru, inaonekana kuwa tatizo. Lo, unapoteza uhuru wako mbinguni? Kwa mtu anayependa utangamano, hapana, unadumisha uhuru wako mbinguni kama vile ulivyokuwa huru hapa. Kwa sababu tu Mungu anakuzuia na kubaini mambo kwa njia ambayo hutafanya dhambi mbinguni, hiyo haiondoi uhuru wako kwa sababu bado una uhuru wa kutenda kulingana na chaguo zako.

Anahakikisha tu kwamba chaguo zako zote zitakuwa nzuri. Kwa hivyo hizo ni baadhi ya nguvu na faida za utangamano. Tatizo jingine na mtazamo wa Augustinian Calvinist ni kwamba inaonekana inakabiliwa na tatizo kubwa zaidi la uovu.

Inaonekana kumfanya Mungu kuwa mwanzilishi wa dhambi. Mkalvini wa Augustine atajibu hili kwa kusema kwamba, hapana, si tatizo baya zaidi kwa mtazamo wa Wakalvini wa Augustine kuliko ilivyo kwa maoni mengine ya maongozi, ambayo yanathibitisha ufahamu kamili wa Mungu. Mbinu ya tatizo la uovu ambayo Mkalvini wa Augustine huchukua kwa kawaida ni wema mkubwa zaidi, utaratibu ambao Mungu aliruhusu uovu katika ulimwengu huu, hata akaamuru matukio ya kutisha kama vile kusulubiwa kwa Yesu ili kuleta wema mkubwa zaidi.

Kwa hivyo wema mkubwa zaidi, bila shaka, kuhusu uovu mbaya zaidi uliowahi kutokea katika historia ya mwanadamu, ulikuwa wokovu wa wanadamu kupitia kazi ya upatanisho iliyokamilika ya Kristo. Ikiwa Mungu anaweza kukomboa uovu huo kwa wema mkubwa zaidi, anaweza kukomboa uovu wote mdogo pia. Kwa hivyo hiyo ndiyo kawaida jibu la Wakalvini wa Augustine hapo.

Kwa maelezo zaidi kuhusu maendeleo yangu mwenyewe ya dhana hii ya kitheolojia, mtazamo huu wa Kikalvini wa Augustine kuhusu majaliwa, angalia kitabu changu, *Faida za Majaliwa, Mtazamo Mpya wa Utawala wa Kimungu*, ambapo ninachunguza matokeo ya mtazamo huu wa uhuru wa kimungu katika utendaji wa sayansi, mtazamo wetu wa uzuri kuhusu ulimwengu, hisia za kimungu, tatizo la uovu, pamoja na masuala katika maadili ya Kikristo na malezi ya kiroho. Ninaanza kitabu na sura kadhaa nikikosoa uungu wazi kabla ya kuanza katika faida hizo chanya za mtazamo wa juu wa uhuru wa kimungu. Kwa hivyo, hiyo inahitimisha mjadala wetu wa majaliwa ya kimungu.

Huyu ni Dkt. James Spiegel katika mafundisho yake kuhusu Falsafa ya Dini. Huu ni kipindi cha 15, Majaliwa ya Mungu.